

การถ่ายซีทาและปัสสาวะในทารกแรกเกิด ที่ได้นมแม่เพียงอย่างเดียวใน 48 ชั่วโมงแรกหลังเกิด

สุพัตรา รุ่งไมตรี

บทนำ : อายุของทารกเมื่อถ่ายซีทาและปัสสาวะครั้งแรกหลังเกิด เป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้ชี้บ่งความปกติของสุขภาพ จำนวน ครั้งของการถ่าย และการเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักตัว เป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้ชี้บ่งการได้รับน้ำนมแม่อย่างเพียงพอของทารก หลักฐานเชิงประจักษ์มีข้อมูลเกี่ยวกับอายุของทารกเมื่อถ่ายซีทาและปัสสาวะครั้งแรกโดยไม่ทราบชนิดของนมที่ทารก ได้รับ แต่ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครั้งของการถ่ายอุจจาระและปัสสาวะ และการเปลี่ยนแปลงของน้ำหนักตัวของทารก ครอบคลุมใน 48 ชั่วโมงแรกเกิด

วัตถุประสงค์ : ศึกษาทารกแรกเกิดที่ได้นมแม่เพียงอย่างเดียว เกี่ยวกับอายุเมื่อถ่ายซีทาและปัสสาวะครั้งแรก จำนวน ครั้งของการถ่ายอุจจาระและปัสสาวะ และร้อยละของน้ำหนักตัวที่ลดลงจากน้ำหนักแรกเกิดใน 48 ชั่วโมงแรกหลังเกิด

วิธีศึกษา : การศึกษาแบบ descriptive study ทารกที่เข้าร่วมศึกษาคือทารกแรกเกิดครอบคลุมที่ได้นมแม่เพียงอย่างเดียว และอยู่ในหอมารดาหลังคลอด ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ระหว่างเดือนกรกฎาคมและ ตุลาคม พ.ศ. 2552 จำนวน 200 คน มารดาบันทึกเวลาที่ทารกถ่ายอุจจาระและปัสสาวะทุกครั้งในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยจัดเตรียมให้โดยมีบุคลากรทางสุขภาพที่หอมารดาหลังคลอดให้ความช่วยเหลือ ผู้วิจัยรวบรวมจำนวนครั้งของการถ่ายทุก 24 ชั่วโมง ทารก ได้รับการชั่งน้ำหนักตามกิจวัตรวันละครั้ง

ผลการศึกษา : ทารกที่เข้าร่วมศึกษาเป็นเพศชาย 96 คน (ร้อยละ 48) เพศหญิง 104 คน (ร้อยละ 52) ทารกถ่ายปัสสาวะครั้งแรกในห้องคลอดจำนวน 8 คน (ร้อยละ 4) และทารกร้อยละ 99.5 ปัสสาวะครั้งแรกภายใน 24 ชั่วโมง ค่าเฉลี่ยของอายุเมื่อ ถ่ายปัสสาวะครั้งแรกคือ 7 ชั่วโมง 46 นาที อายุที่มากที่สุดเมื่อถ่ายปัสสาวะครั้งแรกคือ 25 ชั่วโมง 9 นาที ค่าเฉลี่ยจำนวน ครั้งของการถ่ายปัสสาวะวันแรกและวันที่ 2 เท่ากับ 4.3 และ 5.7 ครั้งตามลำดับ ทารกถ่ายซีทาครั้งแรกในห้องคลอด จำนวน 6 คน (ร้อยละ 3) และทารกร้อยละ 99 ถ่ายซีทาครั้งแรกภายใน 24 ชั่วโมง ทารก 1 คนถ่ายซีทาครั้งแรกช้าที่สุดเมื่อ อายุ 34 ชั่วโมง 38 นาที ค่าเฉลี่ยของอายุเมื่อถ่ายซีทาครั้งแรกเท่ากับ 7 ชั่วโมง 33 นาที ค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งของการถ่าย อุจจาระในวันแรกและวันที่ 2 เท่ากับ 3.5 และ 4.3 ครั้งตามลำดับ ทารกร้อยละ 75 ในวันที่ 1 และทารกร้อยละ 93.5 ในวันที่ 2 ถ่ายปัสสาวะอย่างน้อย 3 ครั้งต่อวัน ทารกร้อยละ 70.5 ในวันที่ 1 และทารกร้อยละ 79.5 ในวันที่ 2 ถ่ายอุจจาระ อย่างน้อย 3 ครั้งต่อวัน

ร้อยละของน้ำหนักตัวที่ลดลงจากน้ำหนักแรกเกิดเท่ากับ 4.7 และ 5.6 ในวันที่ 1 และวันที่สองตามลำดับ ทารก ร้อยละ 55 มีน้ำหนักลดลงไม่เกินร้อยละ 5 ของน้ำหนักแรกเกิด ระหว่างอายุ 24-48 ชั่วโมง และทารกร้อยละ 90.5 ในวันที่ 1 และร้อยละ 93.5 ในวันที่ 2 ลดลงไม่เกินร้อยละ 7.5 ของน้ำหนักแรกเกิด

เกณฑ์การถ่ายปัสสาวะและอุจจาระอย่างน้อย 3 ครั้งต่อวันในทารกอายุ 3 วัน เพื่อชี้บ่งบอกการได้รับน้ำนมแม่เพียงพอ ไม่สามารถใช้ในทารกภายในอายุ 48 ชั่วโมงหลังเกิด เพราะมีทารกเพียงร้อยละ 75 ในวันที่ 1 และทารกร้อยละ 93.5 ในวันที่ 2 ที่ถ่ายปัสสาวะอย่างน้อย 3 ครั้งต่อวัน และมีทารกร้อยละ 70.5 ในวันที่ 1 และทารกร้อยละ 79.5 ในวันที่ 2 ที่ผ่านเกณฑ์ถ่ายอุจจาระ 3 ครั้งต่อวัน ใน 48 ชั่วโมงแรกหลังเกิด ความถี่ของการถ่ายปัสสาวะมีความไวในการชี้บ่งทารก ได้รับนมแม่เพียงพอมากกว่า เพราะร้อยละของทารกที่ผ่านเกณฑ์มีมากกว่า น้ำหนักตัวทารกที่ลดลงในวันที่ 2 และ 3 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.7 และ 5.6 ตามลำดับ น้ำหนักตัวทารกที่ลดลงน้อยและมากที่สุดที่อายุ 24 ชั่วโมงหลังเกิด คิดเป็นร้อยละ 0.3 และ 10 ตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักตัวเป็นตัวเลขที่ไม่น่าเชื่อถือ เพราะน้ำหนักตัวของวันที่ 2 และ 3 หลังเกิด ไม่ใช่ น้ำหนักที่เปลี่ยนแปลงเมื่อทารกมีอายุครบ 24 และ 48 ชั่วโมง

สรุป: เกณฑ์ชี้บ่งทารกได้น้ำนมแม่เพียงพอใน 48 ชั่วโมงแรกหลังเกิด ต้องอาศัยอาการแสดงของทารกได้แก่ การสงบ หรือการนอนหลับหลังดูดนม และการนอนหลับนาน 2-3 ชั่วโมงระหว่างมีนม การใช้ความถี่การถ่ายปัสสาวะ 3 ครั้งต่อวันไม่สามารถครอบคลุมทารกทุกคน

Passage of urine and meconium of breastfed newborn in the first 48 hours of life

Supattra Rungmaitree

Background : The times of passage of first stool and urine are hallmarks of the well-being of the newborn infants. The frequencies of stool and urine and body weight changes have been used as indicators for the adequacy of breast milk intake. There has been only information regarding first stool and urine in neonates with mixed feeding but not in breastfed neonates. Furthermore, there has been no evidence base on the frequencies of stool and urine passage and weight loss in the first 48 hours of life in this population.

Purpose : To find out the age and frequency of passage of urine and meconium and weight loss of exclusive breastfed neonates in the first 48 hours of life.

Study design : Descriptive study

Material and Method : This study, which enrolled 200 full-term neonates, was conducted at the Department of Obstetrics and Gynecology, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Bangkok during July-October 2009. The time of passage of urine and stool in the first 48 hours of life were recorded by mothers in the record sheet under supervision of care providers. Body weight was recorded routinely once a day. The frequencies of passage of stool and urine were summed every 24 hours by the investigator.

Result : There were 96 (48%) male and 104 (52%) female infant. Eight neonates (4%) passed the first urine in the delivery room. A total of 99.5% had their first urine within 24 hours after birth. All passed urine at 25 hours of life. The mean age at passage of first urine was 7 hours 46 min. The average frequency of voidings on the first and second day were 4.3 and 5.7 times/day, respectively.

Six newborns (3%) passed meconium in the delivery room. Ninety nine percents of the infant had their first meconium within 24 hours after birth. The mean age at passage of first meconium was 7 hours 33 min. All passed meconium within 34 and a half hours of life. The average frequency of passage of stool on the first and second day were 3.5 and 4.3 times/day, respectively.

The AAP's expected frequencies of passage of urine and stool, 3 times a day on day 3-5 of life, as an evidence for adequate breastfeeding cannot be used in the first 48 hours of life. It included only 75% and 93.5% of the neonates at 24 and 48 hours of age, respectively, for urine. Only 70.5% and 79.5% passed the expected frequency for stool.

The mean weight loss was 4.7% and 5.6% on the second and third day of life, respectively. A total of 55% of neonates had less than 5% weight loss less in the first 48 hours of life. A weight loss of less than 7.5% was found in 90.5% on day 2 of life and 93.5% on day 3. Weight loss during the first 2 days of life is not reliable since they were not weighed exactly at 24 and 48 hours of life.

Conclusion. The AAP's expected frequencies of passage of urine and stool, 3 times a day, as an evidence for adequate breastfeeding cannot be used in the first 48 hours of life. The signs for adequate milk intake in the first 48 hours of life should include infant's satiety or sleep after feed and a sleep period of 2-3 hours between feed.